

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งของสาระในภาพกับความแตกต่างทางพื้นฐาน
วัฒนธรรมที่มีต่อการระลึกภาพได้ของผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือ

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือที่มีพื้นฐานวัฒนธรรมต่างกันระลึกสาระของภาพในตำแหน่งต่าง ๆ ได้ต่างกัน
2. ผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือจะระลึกสาระของภาพในตำแหน่งต่าง ๆ ของภาพได้ต่างกัน
3. ผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือที่มีพื้นฐานวัฒนธรรมต่างกันจะระลึกสาระของภาพต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือ ที่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้ไม่รู้หนังสือของกรมการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 50 คน เพื่อให้มีความแตกต่างทางพื้นฐานวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวจึงแบ่งออกเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือที่มีพื้นฐานวัฒนธรรมภาคกลาง ได้แก่ผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือที่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้ไม่รู้หนังสือจังหวัดราชบุรีและจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย และ ผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือที่มีพื้นฐานวัฒนธรรมภาคใต้ ได้แก่ผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือที่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้ไม่รู้หนังสือจังหวัดยะลา จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ภาพวาดเหมือนจริง ขนาด 8 x 10 นิ้ว จำนวน 6 ภาพ เป็นภาพที่ใช้ในการสาธิต 1 ภาพ และใช้ในการทดลอง 5 ภาพ ภาพแต่ละภาพจะแบ่งตำแหน่งของสารออกเป็น 5 ตำแหน่ง คือซ้ายบน ขวาบน กลางภาพ ซ้ายล่างและขวาล่าง ในแต่ละตำแหน่งจะมีจำนวนสารเท่ากัน คือตำแหน่งละ 5 สาร ฉะนั้นในแต่ละภาพ จะมีจำนวนสารทั้งหมด 25 สาร สารในภาพจะเป็นรูปเครื่องมือเครื่องใช้ ผักผลไม้ อาหาร สัตว์ ยานพาหนะ และเครื่องแต่งกาย ซึ่งจะกระจายอยู่ในตำแหน่งต่าง ๆ โดยการสัมผัสตัวอย่างอย่างง่ายและไม่มีรูปใดซ้ำกันเลย ภาพจะถูกควบคุมให้รูปในตำแหน่งทั้งห้ามี สี และขนาด ใกล้เคียงกัน
2. ขาดังภาพ
3. อุปกรณ์การเล่น เกมลูกบิดและเกมชดลวดแก้ปัญหา

แล้วดำเนินการทดลองโดยใช้ห้องที่เป็นสัดส่วนในบ้านของผู้ใหญ่บ้านหรือที่บ้านของผู้รับ การทดลอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้รับการทดลอง กลุ่มตัวอย่างเข้ารับการทดลองครั้งละ 1 คน โดยจัดภาพที่ใช้ในการทดลองไว้บนขาตั้งภาพให้อยู่ในระดับสายตาและห่างจากที่นั่งของผู้รับ การทดลอง 1 เมตร เพื่อให้ผู้รับการทดลองทุกคนได้เห็นภาพในระยะเดียวกัน จากนั้นผู้วิจัย อธิบายและสาธิตวิธีการให้ผู้รับการทดลองเข้าใจแล้วเริ่มการทดลอง ดังนี้

ให้ผู้รับการทดลองดูภาพที่กำหนดให้ ระยะเวลาในการดูภาพนาน 15 วินาที จากนั้น ผู้วิจัยจะเก็บภาพและให้ผู้รับการทดลองระลึกสารในภาพ โดยให้บอกรูปที่ปรากฏในภาพที่ได้ดูไป แล้วว่ามีรูปอะไรบ้าง ระยะเวลาในการระลึกรานาน 40 วินาที และผู้วิจัยหรือล่ามจะจัดรูปที่ผู้รับ การทดลองงนุดออกมา หลังจากนั้นจะให้ผู้รับการทดลองเล่นเกมลูกบิดหรือเกมชดลวดแก้ปัญหาคือเป็น เวลา 2 นาที เพื่อให้ลืมภาพที่ดูไปแล้ว ก่อนที่จะดูภาพต่อไป แล้วจึงเริ่มการทดลองภาพต่อมาด้วย วิธีการเดิม จนครบหมดทั้ง 5 ภาพ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้ คือ

1. ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งของสาระในภาพกับความแตกต่างทางพื้นฐานวัฒนธรรมที่มีต่อระลิกภาพได้ของผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือ (ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4)
2. ตำแหน่งของสาระในภาพที่ต่างกันมีผลต่อการระลิกภาพได้ของผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4)
3. ผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือที่มีพื้นฐานวัฒนธรรมต่างกันจะระลิกสาระของภาพได้ไม่แตกต่างกัน (ดังแสดงไว้ในตารางที่ 6)
4. เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ ตำแหน่งของสาระในภาพที่ผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือสามารถระลิกภาพได้ดีที่สุด คือตำแหน่งซ้ายบน และตำแหน่งขวาบน ซึ่งทั้งสองตำแหน่งนี้ให้ผลต่อการระลิกภาพได้ไม่ต่างกัน และตำแหน่งที่สามารถระลิกภาพได้ดีรองลงมา คือตำแหน่งกลางภาพ และตำแหน่งซ้ายล่าง ซึ่งทั้งสองตำแหน่งนี้ให้ผลต่อการระลิกภาพได้ไม่ต่างกันเช่นเดียวกัน ส่วนตำแหน่งที่ให้ผลต่อการระลิกภาพได้ของผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือน้อยที่สุดคือตำแหน่งขวาล่าง ซึ่งตำแหน่งดังกล่าวให้ผลต่อการระลิกภาพได้ ต่างจากตำแหน่งอื่น ๆ ทั้งหมด

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ผลการวิจัยสอดคล้องและไม่สอดคล้อง กับสมมติฐานที่ตั้งไว้มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. เมื่อพิจารณาถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งของสาระในภาพทั้งห้า คือ ตำแหน่งซ้ายบน ขวาบน กลางภาพ ซ้ายล่าง และขวาล่าง กับความแตกต่างทางพื้นฐานวัฒนธรรมได้แก่ผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือที่มีพื้นฐานวัฒนธรรมภาคกลางและผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือที่มีพื้นฐานวัฒนธรรมภาคใต้พบว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือความแตกต่างทางพื้นฐานวัฒนธรรมและตำแหน่งของสาระในภาพต่างก็ส่งผลต่อการระลิกภาพได้อย่างเป็นอิสระต่อกัน ซึ่งจากการศึกษาของไซย์ บอนด์ (Suy Bond, 1967 อ้างถึงใน สุนทร โคตรบรรเทา, 2526)

เกี่ยวกับ การเคลื่อนสายตาของผู้อ่านที่มีวัฒนธรรมทางภาษาต่างกันจากผู้ใหญ่ 14 ประเทศ พบว่า กระบวนการเบื้องต้นในการอ่านภาษาอารบิก พม่า จีน อังกฤษ ฝรั่งเศส เฮบรู ฮินดู ญี่ปุ่น เกาหลี นาวาโฮ สเปน ไทย เออร์ดู และภาษายุโรปามีลักษณะคล้ายกัน และไม่แปรตามภาษาที่อ่าน

2. ตำแหน่งของสาระในภาพที่ต่างกันมีผลต่อการระลิกภาพได้ของผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ตำแหน่งของสาระในภาพทั้งห้าตำแหน่งให้ผลต่อการระลิกภาพได้ของผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือมากที่สุดต่างกันดังนี้ ตำแหน่งของสาระในภาพ ซ้ายบนและตำแหน่งขวาบนให้ผลต่อการระลิกภาพได้ของผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือดีที่สุดและตำแหน่งทั้งสองให้ผลต่อการระลิกภาพได้ไม่แตกต่างกัน ตำแหน่งของสาระในภาพที่ให้ผลต่อการระลิกภาพได้ต่ำรองลงมาคือ ตำแหน่งกลางภาพและตำแหน่งซ้ายล่าง และตำแหน่งทั้งสองนี้ให้ผลต่อการระลิกภาพได้ไม่ต่างกัน ส่วนตำแหน่งขวาล่าง ให้ผลต่อการระลิกภาพได้ของผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือได้น้อยที่สุด ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ วุนด์ (Wundt, 1969) และนิเคมปี (Niekamp, 1973 อ้างถึงใน Hutton, 1979) ที่ว่าการเคลื่อนที่ของตาจะเคลื่อนตามแนวระนาบหรือแนวนอน (Horizontal line) ได้ง่ายกว่าตามแนวตั้ง (Vertical line) และได้แนะนำว่าการวางตำแหน่งของสาระในภาพหน้าหนึ่งของภาพส่วนใหญ่ควรอยู่ในส่วนครึ่งบนของภาพ แต่ไม่ควรแยกจากครึ่งล่างของภาพมากเกินไป จากการศึกษาการจำภาพสไลด์ในตำแหน่งต่าง ๆ ซิมเมอร์แมน (Zimmerman, 1976) พบว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถจำสไลด์ที่อยู่ด้านซ้ายบนได้ดีกว่าส่วนอื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน มาวโร (Mauro, 1983) กล่าวว่า ตำแหน่งซ้ายบนของหน้าหนังสือสามารถดึงดูดความสนใจได้มากที่สุด

ผลการวิจัยดังกล่าวไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวารสารณ์ ชลิตตามารณ์ (2529) ที่พบว่า ตำแหน่งของสาระในภาพ ขวาล่างให้ผลต่อการระลิกภาพได้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ดีที่สุด โดยอธิบายว่าลักษณะการมองภาพของคนที่มีวัฒนธรรมการอ่านจากซ้ายไปขวาจะเริ่มมองภาพจากตำแหน่งซ้ายบนเป็นอันดับแรกและจะมองตำแหน่งขวาล่างเป็นอันดับสุดท้ายและจะจำสิ่งที่เห็นลำดับสุดท้ายได้ดีที่สุด (ชัยพร วิชชาวุธ, 2520) แต่ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าตำแหน่งขวาล่างให้ผลต่อการระลิกภาพได้น้อยที่สุด หากพิจารณากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือคือ ไม่สามารถอ่านเขียนหนังสืออย่างง่าย ๆ ได้ ซึ่งกิลเบอร์ต (Gilbert, 1969 อ้างถึงใน ประเทิน มหาจันทร์, 2530) พบว่าพฤติกรรมการเคลื่อนสายตาเป็นเครื่องแสดงถึงระดับวุฒิภาวะ

ของผู้อ่านที่บรรลุดูฤกษ์ในการอ่าน จะมีการเคลื่อนของดวงตาไปอย่างนุ่มนวล มีจังหวะสม่ำเสมอมีการหยุดและย้อนไปอ่านใหม่น้อยครั้ง ส่วนเด็กหรือผู้ใหญ่ที่ยังไม่บรรลุดูฤกษ์ในการอ่านจะมีการหยุดบ่อยครั้งในการอ่านข้อความเพียงบรรทัดเดียวจะมีการย้อนกลับไปอ่านใหม่ประมาณ 3 ครั้งหรือมากกว่านั้น ฉะนั้นอาจเป็นไปได้ว่าการมองภาพของผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือหรือยังไม่บรรลุดูฤกษ์ในการอ่าน การเคลื่อนสายตาในการมองภาพอาจมีการหยุดบ่อยครั้ง และจะย้อนกลับไปมองใหม่ จึงทำให้ผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือสามารถระลึกตำแหน่งของสาระในภาพในตำแหน่งซ้ายบนและตำแหน่งขวาบนได้ดีที่สุด

3. ผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือที่มีพื้นฐานวัฒนธรรมต่างกันระลึกสาระของภาพได้ไม่ต่างกัน คือผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือที่มีพื้นฐานวัฒนธรรมภาคกลางกับผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือพื้นฐานวัฒนธรรมภาคใต้สามารถระลึกภาพได้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากการศึกษาของกอฮยน์ (Goins Jean T., 1958) พบว่าความเข้าใจในการอ่านกับการรับรู้ทางสายตามีความสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ ดวงเดือน ศาสตราจารย์ (2515) ยังพบว่าการรับรู้ทางสายตาจะเพิ่มขึ้นตามระดับชั้นเรียน เด็กชายและเด็กหญิงไม่มีความแตกต่างกันในด้านการรับรู้ทางสายตา หากพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ถึงแม้ผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือจะมีพื้นฐานวัฒนธรรมโดยส่วนรวมต่างกันแต่ผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือทั้งสองกลุ่มต่างก็ไม่สามารถอ่านหนังสืออย่างง่าย ๆ ได้เช่นเดียวกัน อาจจะมีการรับรู้ทางสายตาที่ไม่ต่างกันจึงทำให้ผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือทั้งสองกลุ่มระลึกสาระของภาพได้ไม่ต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ได้หมายความว่า จะจัดสาระทุกอย่างบรรจุลงในตำแหน่งซ้ายบน และตำแหน่งขวาบน ในทุก ๆ ภาพ ควรจัดเฉพาะภาพที่ต้องการให้ผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือระลึกได้มาก เท่านั้นแต่ทั้งนี้ควรคำนึงถึงหลักในการจัดองค์ประกอบภาพเป็นสำคัญด้วย
2. ควรมีการศึกษาถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งของสาระในภาพกับคุณสมบัติที่ต่างกันของผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือ เช่น อาชีพ อายุ และแบบการคิด ว่าจะมีผลต่อการระลึกภาพได้อย่างไร
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างที่อ่านเขียนได้และมีพื้นฐานวัฒนธรรม การอ่านจากซ้ายไปขวา พื้นฐานวัฒนธรรมการอ่านจากขวาไปซ้าย และพื้นฐานวัฒนธรรมการอ่าน จากบนลงล่างว่าจะระลึกตำแหน่งของสาระในภาพได้ต่างกันอย่างไร